

Rada
Evropské unie

Brusel 20. listopadu 2023
(OR. en)

15719/23

DEVGEN 213
GENDER 207
ACP 120
RELEX 1357
ONU 101
SUSTDEV 149
NDICI 32
COHAFA 116
EDUC 456
JEUN 269
SAN 685
DIGIT 269

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	20. listopadu 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	JOIN(2023) 36 final
Předmět:	SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Společná zpráva o provádění Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů (GAP III) v polovině období

Delegace naleznou v příloze dokument JOIN(2023) 36 final.

Příloha: JOIN(2023) 36 final

VYSOKÝ PŘEDSTAVITEL
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 20.11.2023
JOIN(2023) 36 final

SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Společná zpráva o provádění Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů (GAP III) v
polovině období**

SPOLEČNÁ ZPRÁVA O PROVÁDĚNÍ AKČNÍHO PLÁNU EU PRO ROVNOST ŽEN A MUŽŮ (GAP III) V POLOVINĚ OBDOBÍ

1. Vize pokroku

Tři roky po zahájení **Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů III (GAP III) na období 2021–2025**¹ společná zpráva v polovině období zdůrazňuje klíčové úspěchy a závazky tohoto ambiciózního politického rámce usilujícího o genderovou rovnost a posílení postavení žen a dívek na celém světě.

Hlavní úspěchy

Nezávislé hodnocení v polovině období² a konzultace s členskými státy EU, agenturami OSN a partnery z řad občanské společnosti potvrzují, že akční plán GAP III sehrává zásadní úlohu při prosazování genderové rovnosti jako strategické priority v rámci vnější činnosti EU. Podporuje komplexnější, rozhodnější a transformativnější přístupy.

Akční plán GAP III usiluje o integrovanější přístup a plní mezinárodní závazky, jako jsou cíle udržitelného rozvoje. Přispěl tak ke strategičtější vizi EU a zvýšenému úsilí o začlenění hlediska genderové rovnosti do všech vnějších činností EU, a to v úzké spolupráci s členskými státy. Rovněž vyzval politické představitele k tomu, aby lidská práva a posílení postavení žen a dívek posunuli do popředí politické agendy, a to i v rámci dialogů o bezpečnosti a lidských právech.

V náročném globálním kontextu posloužil akční plán GAP III jako zásadní platforma pro dialog. EU a její členské státy na mnohostranné úrovni aktivně prosazovaly rezoluce a spolupracovaly s Organizací spojených národů za účelem boje proti násilí na ženách, přispívaly k činnosti Komise OSN pro postavení žen a podporovaly genderové hledisko při rozhodování v oblasti klimatu a digitálních technologií.

Na základě akčního plánu GAP III EU a její členské státy podpořily partnerské země při dosahování další genderové rovnosti. Přispěly tak ke zvýšení ochrany před genderově podmíněným násilím a škodlivými praktikami, podpořily účast žen a dívek na veřejném a politickém životě a zlepšily přístup žen a dívek ke kvalitnímu vzdělání a zdravotní a sociální ochraně.

Akční plán GAP III uplatňuje politicky orientovaný přístup, který zohledňuje specifické okolnosti a zahrnuje profily jednotlivých zemí z hlediska genderu a jehož výsledkem je 131 prováděcích plánů pro jednotlivé země. Mezi hlavní úspěchy akčního plánu GAP III patří výrazné zlepšení souladu mezi politikami a programováním, které vedlo ke zvýšení počtu opatření a finančních prostředků pro genderovou rovnost a posílení postavení žen a dívek. Sehrál klíčovou úlohu při začlenění genderového hlediska do strategie Global Gateway, jejímž cílem je zajistit spravedlivý a stejnoměrný přístup k přínosům plynoucím z investic³, a do

---

¹ [Akční plán EU pro rovnost žen a mužů III](#)

² [Hodnocení Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů III v polovině období \(europa.eu\)](#)

³ [Společné sdělení Global Gateway](#), s. 4.

iniciativ týmu Evropa. Začleněním agendy žen, míru a bezpečnosti jako tematické priority akčního plánu GAP III se rozšířil přístup k genderové rovnosti v rámci vnější činnosti.

Díky těmto snahám se vnější činnost EU stala genderově citlivější, nicméně genderová rovnost a související cíle udržitelného rozvoje čelí mnoha výzvám, jako je pandemie COVID-19, konflikty, změna klimatu, rizika spojená se vznikajícími a přelomovými technologiemi a hybridními hrozbami a odpor vůči právům žen a dívek v různých částech světa.

Cesta kupředu

Na základě této silné platformy EU dále zintenzivní své úsilí o návrat k plnění cílů udržitelného rozvoje, zejména cíle udržitelného rozvoje č. 5 „Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek“, a to posílením začleňování genderového hlediska v rámci svých mezinárodních partnerství, přidělením odpovídajících zdrojů a posílením genderově transformativních přístupů. EU bude pracovat v duchu „týmu Evropa“ a v partnerství s místními aktéry, přičemž bude podporovat strategickou spolupráci s organizacemi bojujícími za práva žen. Strategická spolupráce mezi všemi orgány EU, členskými státy, mezinárodními partnery, vládami, občanskou společností a soukromým sektorem je základem obnoveného zapojení EU v oblasti genderové rovnosti.

Při provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) je třeba nejen pokračovat v úsilí EU o začleňování genderového hlediska a v počátečních krocích k zavedení genderově citlivého vedení (např. prostřednictvím školení a souvisejících opatření v oblasti odpovědnosti), ale také je dále prohlubovat. Tím se přispěje k řešení strukturálních a politických nedostatků v provádění SZBP, mimo jiné prostřednictvím pravidelnějších, strategických a inkluzivních dialogů s organizacemi bojujícími za práva žen a organizacemi občanské společnosti, a to i v marginalizovaných komunitách.

Aby se v nadcházejících letech maximalizoval vliv EU jako celosvětového podporovatele genderové rovnosti a posílení postavení žen a aby se plně využil její potenciál prostřednictvím genderově citlivého vedení, EU obnovuje svůj závazek k akčnímu plánu GAP III jako politickému a operačnímu plánu pro řešení rostoucích výzev a pro podporu míru, bezpečnosti a udržitelného rozvoje.

Z těchto důvodů a s cílem usnadnit realizaci nedávno zahájených iniciativ a dále posílit vnitřní procesy změn EU prodlouží období provádění do roku 2027, a sladí tak dobu trvání akčního plánu GAP III s víceletým finančním rámcem na období 2021–2027.

2. Posílení strategického zapojení EU

2.1. Soulad a koordinace na úrovni jednotlivých zemí

Prováděcí plány akčního plánu GAP III pro jednotlivé země byly pro delegace EU hlavním nástrojem, který jim umožnil usilovat o přístup „tým Evropa“ k genderové rovnosti, a to zejména tím, že v partnerských zemích zajistily větší soudržnost, inkluzivitu a účinnost politického dialogu, programování a komunikace s veřejností.

V roce 2022 byla genderová rovnost na programu **politických a bezpečnostních dialogů a/nebo dialogů o lidských právech** v přibližně 100 partnerských zemích. Ve 33 z těchto zemí byly dialogy zaměřeny výhradně na genderovou rovnost.

Dialogy přispěly k **plnění mezinárodních závazků**, k vypracování a provádění vnitrostátních strategií a plánů v oblasti genderové rovnosti, k **začlenění genderového rozměru do odvětvových právních předpisů a politik** a k **genderovému sestavování rozpočtu**. Jako příklady lze uvést zákon o genderové rovnosti a o posílení postavení žen v Sieře Leone, mnohostrannou koalici za důstojnou práci a sociální ochranu žen v zemědělství v Tunisku a akční plán pro genderovou rovnost v soudnictví ve Vietnamu.

Genderová rovnost rovněž zaujímá významné místo v **politických dialozích s kandidátskými zeměmi a potenciálními kandidátskými zeměmi**, přičemž EU podporuje přijetí a provádění Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW)⁴, komplexních právních předpisů založených na důkazech, které jsou v souladu s příslušným *acquis* EU, a dalších mezinárodních norem.

V souladu s cíli akčního plánu GAP III a nástroje NDICI – Globální Evropa⁵ prováděcí plány pro jednotlivé země významně přispěly k **začleňování genderové rovnosti do programování akcí EU ve všech regionech**. Prováděcí plány pro jednotlivé země jsou však nástrojem první generace, a jak bylo uvedeno v hodnocení v polovině období, mají různou kvalitu a ambice. Provádění se rovněž potýká s vnějšími problémy, včetně konfliktů, zvýšeného omezování svobody projevu, odporu proti právům žen v různých částech světa, nejednotného nebo nízkého zapojení vnitrostátních orgánů a nedostatku genderových odborníků v delegacích EU.

S cílem posílit jejich rozhodující úlohu coby „spojovacího článku mezi celkovou vizí akčního plánu GAP III, situací v jednotlivých zemích z genderového hlediska, stanovenými prioritami a navrhovanými opatřeními“⁶:

EU bude v rámci přezkumu víceletého programování v polovině období aktualizovat prováděcí plány pro jednotlivé země, aby posílila přístup „tým Evropa“, místní partnerství, začleňování genderového hlediska a programování zaměřené na genderové otázky. Provádění bude i nadále doprovázeno pravidelným dialogem s členskými státy, OSN a dalšími příslušnými dárci, vládními partnery a partnery z řad občanské společnosti s cílem sledovat pokrok a zlepšit genderovou analýzu a sběr údajů.

2.2. Zapojení více zemí a regionální zapojení

EU podpořila regionální rámce pro genderovou rovnost, jako je **Istanbulská úmluva, strategie Africké unie pro genderovou rovnost na období 2017–2027 a akční plán z**

⁴ [OSN Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen \(hrweb.org\)](https://hrweb.org)

⁵ Nástroj NDICI – Globální Evropa stanoví, že nejméně 85 % všech nových opatření bude genderově citlivých. Minimálně 5 % z nich bude mít za hlavní cíl genderovou rovnost. Podle akčního plánu GAP III bude v letech 2021–2025 na každou zemi přiděleno alespoň jedno opatření G2. Akční plán GAP III uplatňuje bodovací systém genderové rovnosti OECD-DAC. *Významný* (označeno hodnotou 1) znamená, že genderová rovnost je důležitým cílem provádění dané činnosti. *Hlavní* (označeno hodnotou 2) znamená, že genderová rovnost je hlavním cílem. Co se týče humanitární pomoci, Komise uplatňuje svůj vlastní humanitární ukazatel genderu a věku.

⁶ [Hodnocení Akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů III v polovině období \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Maputa na období 2016–2030 pro uskutečňování kontinentálního politického rámce v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a práv⁷.

EU rovněž pokračuje v prosazování genderové rovnosti, posílení postavení žen a provádění **agendy žen, míru a bezpečnosti v rámci svých regionálních partnerství**, jako je Rada Evropy, Africká unie, Liga arabských států, Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO), Organizace amerických států (OAS), Organizace pro bezpečnost a spolupráci (OBSE) a Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN).

Regionální iniciativy týmu Evropa, stěžejní projekty strategie Global Gateway a další regionální iniciativy se zabývají **genderovým rozměrem přeshraničních a globálních výzev** a doplňují intervence na úrovni jednotlivých zemí, aby podpořily kapacity v oblasti veřejného zdraví, všeobecný a spravedlivý přístup k základním službám, sexuální a reprodukční zdraví a práva, posílení ekonomického postavení žen v rámci zelené a digitální transformace, řízení migrace zohledňující genderovou rovnost a mír a bezpečnost⁸.

Společný program EU a Rady Evropy **Partnerství pro řádnou správu věcí veřejných**⁹ podporuje země Východního partnerství při provádění domácích reforem s cílem posílit rovnost, nediskriminaci a přístup žen ke spravedlnosti a bojovat proti násilí na ženách v souladu s evropskými normami.

2.3. Silnější vedoucí postavení EU na multilaterální úrovni

EU nadále zastává vedoucí úlohu v oblasti ukončení **genderově podmíněného násilí**. Kromě toho, že se Evropská komise podílela na vedení akční koalice proti genderově podmíněnému násilí, usilovala EU v říjnu 2022 ve Třetím výboru Valného shromáždění OSN o přijetí silné **rezoluce o odstranění všech forem násilí na ženách a dívkách**, která vyjasňuje odpovědnost států za odstranění násilí na ženách (včetně femicidy) a odmítá jakékoli výjimky založené na tradici nebo náboženských zvyklostech.

EU rovněž klade důraz na genderovou rovnost a práva žen při veškeré své činnosti v Radě bezpečnosti OSN a dalších orgánech OSN. **EU se v rámci svého multilaterálního zapojení nadále aktivně angažuje v systému OSN**, včetně orgánu UN Women, Rozvojového programu OSN (UNDP), Populačního fondu OSN (UNFPA), UNICEF a Výboru pro celosvětové zajišťování potravin (CFS).

EU aktivně přispěla k 66. a 67. zasedání Komise pro postavení žen, mimo jiné k ambiciózním schváleným závěrům, které se týkaly genderové rovnosti v souvislosti s politikami v oblasti změny klimatu, životního prostředí a snižování rizika katastrof¹⁰, a v souvislosti s inovacemi a technologickými změnami v digitálním věku¹¹.

---

⁷ [Istanbulská úmluva – boj proti násilí na ženách a domácímu násilí \(coe.int\)](#); [strategie AU pro genderovou rovnost a posílení postavení žen; akční plán z Maputa na období 2016–2030 | Africká unie \(au.int\)](#)

⁸ Příklady iniciativ týmu Evropa: [EU a afričtí partneři zahajují stěžejní iniciativu \(europa.eu\)](#) a [růst podporující začlenění a zaměstnanost v jižním sousedství](#).

⁹ [Partnerství pro řádnou správu věcí veřejných \(coe.int\)](#).

¹⁰ [CSW66 \(2022\)](#).

¹¹ [CSW67 \(2023\)](#).

Na podporu genderové rovnosti se EU rovněž angažuje ve skupinách **G7 a G20**. V rámci pracovní skupiny G7 pro genderovou rovnost například sehrála klíčovou úlohu při podpoře začleňování genderového hlediska na všech ministerských pozicích a při vypracování **nového rámce odpovědnosti**. První výsledek tohoto rámce, kterým je informační přehled o genderových rozdílech¹², schválili vedoucí představitelé skupiny G7 v červenci 2022. Ministerská konference skupiny G20 o posílení postavení žen v roce 2022 upozornila na otázky, které mají zásadní význam pro odstranění genderových rozdílů v globální ekonomice po skončení pandemie COVID-19.

2.4. Uplatňování genderově transformativního a intersekcionalního přístupu založeného na lidských právech

Akční plán GAP III zavazuje EU k uplatňování **genderově transformativního přístupu a intersekcionality** jako klíčových cest k dlouhodobé změně v souladu s **přístupem založeným na lidských právech**¹³.

Hodnocení v polovině období uznává úsilí o zapojení do **dlouhodobé kolektivní činnosti s cílem lépe porozumět základním příčinám diskriminace na základě pohlaví specifickým pro dané okolnosti a hledání inovativních způsobů, jak** ve spolupráci s místními aktéry **dosáhnout pozitivních změn ve společenských normách**.

Například program EU pro genderovou rovnost¹⁴ a **iniciativa EU a OSN „Spotlight“** zaměřená na odstranění násilí na ženách a dívkách **zapojily do boje proti genderově podmíněnému násilí muže a chlapce a tradiční a náboženské vůdce**. Další slibné postupy byly zavedeny prostřednictvím **genderově citlivých vzdělávacích systémů a podpory genderově transformativních přístupů k potravinovému zabezpečení, zlepšení výživy a udržitelnému zemědělství**¹⁵. Ve spolupráci s členskými státy byl vytvořen **prostor pro sdílení znalostí a výměnu osvědčených postupů v oblasti genderově transformativního přístupu**.

V několika monitorovacích zprávách byla označena celá řada strategií, které uplatňují genderově transformativní přístup a **intersekcionalitu**¹⁶. Hodnocení v polovině období poukázalo na některé slibné příklady, například na příspěvek k **posílení postavení a začlenění romských žen a dívek v Srbsku**¹⁷.

V rámci opatření na podporu genderové rovnosti věnuje EU stále větší pozornost situaci **žen se zdravotním postižením**: v letech 2021–2022 bylo 67 % těchto opatření přínosem i pro ženy se zdravotním postižením.

---

¹² [Skupina G7 zavádí každoroční monitorování v oblasti genderové rovnosti \(g7germany.de\)](https://www.g7germany.de/).

¹³ [swd-2021-human-right-based-approach_en.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu/swd-2021-human-right-based-approach_en.pdf).

¹⁴ [EU4GE_Brief_ENG.pdf \(unwomen.org\)](https://unwomen.org/EU4GE_Brief_ENG.pdf).

¹⁵ Společný program pro genderově transformativní přístupy k potravinovému zabezpečení, zlepšení výživy a udržitelnému zemědělství financovaný EU, [Informace o společném programu \(fao.org\)](https://www.fao.org/informace-o-spolecnem-programu).

¹⁶ Zpráva o příspěvcích k genderové rovnosti se zaměřením na intersekcionalní a genderově transformativní přístupy z přezkumů v rámci monitorování zaměřeného na výsledky (2019–2022).

¹⁷ Hodnocení provádění akčního plánu EU pro rovnost žen a mužů III v polovině období, květen 2023, s. 104.

EU bude podporovat přístupy, jejichž cílem je změnit nerovné vztahy mezi genderem a mocí a systémové překážky a škodlivé struktury, o které se tyto vztahy opírají. Bude také spolupracovat s členskými státy, občanskou společností a dalšími partnery, aby lépe porozuměla strukturálním příčinám genderové nerovnosti a našla inovativní řešení.

2.5. Strategické zapojení organizací bojujících za práva žen a organizací občanské společnosti

Akční plán GAP III zdůrazňuje rozhodující úlohu, kterou hrají organizace a hnutí bojující za práva žen při řešení strukturálních příčin genderové nerovnosti.

V rámci plánů občanské společnosti EU, dialogů EU o lidských právech a skupiny partnerů pro genderový rozvoj se v roce 2022 **zapojilo do dialogů s občanskou společností 84 % delegací EU** na úrovni jednotlivých zemí. Některé delegace EU zavedly mechanismy strukturovaného dialogu o provádění prováděcích plánů pro jednotlivé země. Delegace EU na Filipínách pravidelně spolupracuje s organizacemi bojujícími za práva žen prostřednictvím poradní skupiny občanské společnosti¹⁸.

Na ústřední úrovni vede EU v rámci politického fóra o rozvoji **každoroční dialog** o provádění akčního plánu GAP III **s organizacemi bojujícími za práva žen a organizacemi občanské společnosti**¹⁹. Kromě toho s organizacemi bojujícími za práva žen a s organizacemi občanské

Rámeček 1: V roce 2022 činily **finanční prostředky EU pro organizace a hnutí bojující za práva žen** 42,5 milionu EUR (což je o 155 % více než v roce 2020). **Prostřednictvím organizací občanské společnosti** jako prováděcích partnerů byly v roce 2022 poskytnuty finanční prostředky ve výši 1,61 miliardy EUR, jejichž významným nebo hlavním cílem je genderová rovnost (ve srovnání s 1,29 miliardy EUR v roce 2021).

Globálními programy pro ženské organizace občanské společnosti, které byly zahájeny v letech 2022–23, jsou **Advocacy Coalition Building and Transformative Feminist Action (ACT)** na podporu organizací bojujících za práva žen, které potírají genderově podmíněné násilí; **rámcová dohoda o partnerství** s globálními zastřešujícími organizacemi organizací bojujícími za práva žen; a program **Women and Youth for Democracy (WYDE)**.

společnosti pravidelně jedná velvyslankyně EU pro genderovou rovnost a rozmanitost a další vysocí úředníci EU. Delegace EU se aktivně zapojily do **společných komunikačních činností a prosazování zájmů s organizacemi bojujícími za práva žen** (např. „Národní konference žen“ v Sieře Leone a výroční konference žen ve venkovských oblastech v Pákistánu) a převzaly iniciativu na **podporu organizací bojujících za práva žen a obránců práv žen v krizových a represivních situacích**. V Afghánistánu poskytuje delegace EU **bezpečný prostor pro dialog** mezi zástupkyněmi občanské společnosti a mezinárodním společenstvím.

EU a členské státy rovněž zvýšily finanční podporu poskytovanou organizacím bojujícím za práva žen. Tato podpora zahrnuje režimy

¹⁸ [Concord, červen 2023](#).

¹⁹ [PFD – Politické fórum a rozvoj \(pfdialogue.eu\)](#).

malých grantů pro jednotlivé země²⁰, ale i regionální a celosvětové programy a aliance a partnerství s více zúčastněnými stranami. EU je součástí **Aliance pro feministická hnutí**, která byla založena za podpory Kanady, Irska, Francie a Nizozemska.

EU naváže na doporučení partnerů z řad občanské společnosti²¹ tím, že se bude nadále zaměřovat na strategické partnerství s organizacemi bojujícími za práva žen a organizacemi občanské společnosti.

EU je odhodlána podporovat pravidelnější, strategičtější a inkluzivnější dialogy s občanskou společností, a to i s organizacemi občanské společnosti, včetně místních, organizacemi zabývajícími se právy dívek a organizacemi vedenými dívkami, které jsou klíčovými aktéry transformačních změn. Pokrok dosažený v oblasti konzultací na podporu genderové rovnosti zhodnotí každoroční průzkum týkající se spolupráce delegací EU s organizacemi občanské společnosti.

2.6. Zajištění začleňování genderového hlediska do všech oblastí a nástrojů politiky

Současné zveřejnění společného sdělení o akčním plánu GAP III a cyklu finančního plánování na období 2021–2027 umožnilo lépe začlenit cíle v oblasti genderové rovnosti do programových dokumentů na úrovni jednotlivých zemí a na regionální úrovni. Projevuje se to v pokroku dosaženém při plnění **závazku, aby genderová rovnost byla do roku 2025 byla hlavním nebo významným cílem 85 % nových vnějších činností²².**

Množství vnějších činností, jejichž hlavním nebo významným cílem je genderová rovnost, se zvýšilo z **64,71 % v roce 2019 na 72 % v roce 2022²³.**

Pokud jde o **financování**, objem závazků, jejichž významným nebo hlavním cílem je podpora genderové rovnosti a posílení postavení žen, se zvýšil ze **74,2 % v roce 2021** (9 325 milionů EUR z celkové částky 12 588 milionů EUR) **na 77,5 % v roce 2022** (13 075 milionů EUR z celkové částky 16 880 milionů EUR).

Pokračovalo úsilí o to, aby humanitární pomoc financovaná EU více zohledňovala gender, mimo jiné používáním ukazatele genderu a věku. V rámci **rozpočtu na humanitární pomoc** bylo od **roku 2021**

Rámeček 2: Podíl závazků na **regionální a vnitrostátní opatření na podporu genderové rovnosti** v roce 2022 činil v subsaharské Africe 90 % (4,6 miliardy EUR), v Asii a Tichomoří 90 % (957 milionů EUR), v zemích Latinské Ameriky a Karibiku 86 % (293 milionů EUR), ve východním sousedství 93 % (1,5 miliardy EUR), na západním Balkáně a v Turecku 88 % (1,6 miliardy EUR) a v jižním sousedství 87 % (1,5 miliardy EUR).

²⁰ Příkladem může být „Fond občanské společnosti“ v Etiopii financovaný EU, grantový program pro projekty občanské společnosti zaměřené na posílení ekonomického postavení žen v Jihoafrické republice a fond Generation Equality Forum Girls’ Fund programu Irish Aid.

²¹ [Concord, červen 2023.](#)

²² Viz poznámka pod čarou č. 5.

²³ Údaje za rok 2022 jsou předběžné (byly získány ze statistického přehledu EU k 1. dubnu 2023) a zohledňují oficiální rozvojovou pomoc a opatření nesouvisející s touto pomocí z následujících nařízení: [Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa \(NDICI – Globální Evropa\)](#), společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) a Nástroj předvstupní pomoci (2021–2027).

do **96 % všech činností** „silně“ nebo „do určité míry“ začleněno hledisko genderu a věku²⁴.

Na genderovou rovnost a posílení postavení žen a dívek se zaměřuje **strategie Global Gateway**, která zdůrazňuje, že projekty a investice v jejích hlavních oblastech (digitální oblast, klima a energetika, doprava, zdravotnictví, vzdělávání a výzkum) musí být inkluzivní, zejména z hlediska genderové rovnosti²⁵.

Rámeček 3: Stěžejní projekt strategie Global Gateway, modernizace trasy N'Djamena-Douala, který realizovaly Evropská investiční banka a Světová banka a který byl podpořen fondem EFSD+, bude v souladu s čadskými právními předpisy, které podporují zaměstnávání nejméně 30 % žen, a bude podporovat pozice otevřené pro ženy na všech úrovních. Očekává se také, že zvýší podíl mikropodniků / malých podniků a obchodní činnosti, kterou tradičně vykonávají ženy. Genderově podmíněné násilí a sexuální vykořisťování, zneužívání a obtěžování jsou řešeny prioritně prostřednictvím posouzení rizik, smluvních závazků pro investiční a prováděcí partnery a cílených opatření.

EU zajišťuje, aby investice mobilizované prostřednictvím **Evropského fondu pro udržitelný rozvoj plus (EFSD+)** zahrnovaly genderové hledisko. Komise například spolupracuje s mezinárodními a rozvojovými finančními institucemi na zvýšení dopadu inovativního financování na podporu genderové rovnosti a posílení ekonomického postavení žen, na společném zvyšování odborných znalostí finančních úředníků v oblasti začleňování genderového hlediska²⁶. V roce 2022 byla genderová rovnost významným nebo hlavním cílem u **70 % všech vykázaných záruk EFSD+ a operací kombinování zdrojů**.

EU a její členské státy coby „tým Evropa“ revidují **společné pokyny**, které stanoví

minimální kritéria pro **začleňování genderového hlediska v iniciativách týmu Evropa** jako společnou odpovědnost ve fázích přípravy, společného monitorování a podávání zpráv. Rámec pro monitorování, podávání zpráv a hodnocení týkající se iniciativ týmu Evropa zahrnuje vybrané tematické ukazatele akčního plánu GAP III, které jsou určeny k agregaci napříč všemi iniciativami týmu Evropa.

Bylo dosaženo pokroku, ale EU si je vědoma, že systému **ukazatelů genderu** ještě musí plně porozumět všichni zaměstnanci a partneři, a proto aktualizuje své **pokyny a nabídku odborné přípravy**. Pro pracovníky a partnery v oblasti **humanitární pomoci** je k dispozici e-learning týkající se ukazatele genderu a věku. EU rovněž o ukazatelích genderu a věku průběžně informuje prostřednictvím virtuálních školicích programů pro partnery.

V souvislosti s misemi a operacemi společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) došlo k výraznému pokroku při začleňování genderového hlediska do všech fází plánování, provádění a podávání zpráv²⁷, k navýšení počtu vyhrazených lidských a finančních zdrojů a k vydání

²⁴ [Zpráva o hodnocení ukazatelů genderu a věku 2018–2021](#).

²⁵ [Strategie Global Gateway \(europa.eu\)](#)

²⁶ Viz také pokyny k uplatňování ukazatele politiky genderové rovnosti OECD-DAC na EFSD+. Ten stanoví minimální kritéria pro začleňování genderového hlediska v rámci operací kombinování zdrojů.

²⁷ [Report on the Follow-up Baseline Study on Integrating Human Rights and Gender Equality into the European Union's Common Security and Defence Policy \(Zpráva o následné základní studii o začleňování lidských práv a genderové rovnosti do společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie\)](#) (květen 2022).

nových a provádění stávajících operačních pokynů, což přispělo k systematictějšímu začleňování genderového hlediska do daných činností.

V rámcovém programu EU pro výzkum a inovace (Horizont Evropa), který je otevřený celému světu, je začlenění genderového rozměru do výzkumu financovaného EU povinným požadavkem. Jedním z klíčových cílů je také konkrétnější potírání genderově podmíněného násilí v rámci systému výzkumu a inovací²⁸.

Genderová rovnost jako hlavní cíl

Akční plán GAP III vyzývá k přijetí alespoň jednoho programu, jehož hlavním cílem je genderová rovnost, v každé partnerské zemi a regionu. Tento požadavek je v souladu s cíli nástroje NDICI – Globální Evropa, které vyžadují, aby alespoň 85 % všech nových činností bylo genderově citlivých a aby minimálně pro 5 % z nich byla genderová rovnost hlavním cílem.

Do konce roku 2022 bylo přijato 25 nových opatření v 21 partnerských zemích, dvě na regionální úrovni v zemích Asie a jižního sousedství a dvě na globální úrovni. Mnohá z těchto opatření jsou z finančního hlediska velkého rozsahu a uplatňují genderově transformativní a intersekcionalní přístup, přičemž **v letech 2021–22 se na ně ve všech oblastech zapojení v rámci akčního plánu GAP III vyčlenilo přibližně 300 milionů EUR v podobě závazků²⁹**. Je však třeba vyvinout větší úsilí, neboť v roce 2022 se na genderovou rovnost jako na hlavní cíl zaměřilo pouze **3,7 % nových činností**.

Na období 2023–2025 se připravuje více než 100 **nových opatření zaměřených na genderovou rovnost ve více než 80 zemích ve všech tematických oblastech zapojení v rámci akčního plánu GAP III**.

*S cílem zlepšit kvalitu začleňování genderového hlediska a zvýšit počet opatření a objem finančních prostředků zaměřených na genderovou rovnost bude EU i nadále posilovat procesy přezkumu kvality (včetně stěžejních projektů strategie Global Gateway a iniciativ týmu Evropa), aby se ujistila, že jsou splněna kritéria ukazatele OECD-DAC pro politiku genderové rovnosti. Zpřesněná **genderová analýza** a obnovené úsilí o **shromažďování údajů členěných podle pohlaví** umožní ve spolupráci s partnery lépe stanovit politiky a opatření a zlepšit monitorování a sdělování výsledků.*

3. Na cestě k genderově spravedlivému světu: zaměření pozornosti na klíčové oblasti zapojení

Tento oddíl představuje iniciativy, které EU a její členské státy přijaly v rámci přístupu „tým Evropa“ k dosažení cílů akčního plánu GAP III v jeho šesti hlavních tematických oblastech

²⁸ V této souvislosti se EU snaží o celosvětově koordinovaný postup při vytváření definic, terminologie a odpovídajícího právního základu: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-08/ec_rtd_report-gender-equality-inclusiveness-workshop.pdf

²⁹ Viz seznam opatření G2 přijatých v letech 2021–22: https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en

prostřednictvím mnohostranných partnerství a partnerství s více zúčastněnými stranami, politického dialogu a finanční podpory³⁰.

3.1. Zajištění osvobození od všech forem genderově podmíněného násilí

EU podporuje celosvětové úsilí o prevenci a odstranění všech forem genderově podmíněného násilí, a to z pozice spoluvodoucího **akční koalice proti genderově podmíněnému násilí v rámci Fóra Generace rovnosti, iniciátora** a předsedajícího **Skupiny přátel pro odstranění násilí na ženách a dívkách**, aktivního člena **výzvy k přijetí opatření bránících násilí na základě pohlaví při krizových situacích** a významného partnera OSN.

V roce 2023 přijala EU dva balíčky v rámci **globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv** vůči patnácti osobám a třem subjektům v reakci na jejich úlohu při páchání trestných činů sexuálního násilí a genderově podmíněného násilí³¹.

Rámeček 4: Finanční závazky EU na **prevenci genderově podmíněného násilí a reakci na něj** se z průměrných 91 milionů EUR ročně v letech 2014–20 snížily na 60 milionů EUR v roce 2021 a následně zvýšily na 282 milionů EUR v roce 2022. Kromě toho bylo na problematiku genderově podmíněného násilí v rámci humanitární reakce v roce 2021 vynaloženo 33,1 milionu EUR a v roce 2022 41,3 milionu EUR.

Na summitu o cílech udržitelného rozvoje v roce 2023 byla jako jedna z 12 **iniciativ s velkým dopadem**, které přispívají k transformativnímu pokroku a urychlení **dosažení cílů udržitelného rozvoje**³², představena **iniciativa EU a OSN Spotlight zaměřená na odstranění násilí na ženách a dívkách**³³. S cílem navázat na výsledky a zajistit udržitelnost programu zahájila EU **Program s velkým dopadem na odstranění násilí do roku 2030 (HIVE)** (16,5 milionu EUR), který podporuje zejména účinné programy v jednotlivých zemích, zvýšení celosvětového povědomí a sdílení znalostí.

Boj proti genderově podmíněnému násilí je ve většině partnerských zemí prioritou EU, která přijala nebo připravuje mnoho cílených opatření³⁴ na podporu **právních a politických reforem, změn společenských norem a podpory přeživších**³⁵. V důsledku toho dojde od roku 2023 k navýšení finančních závazků. V zemích, které jsou součástí **procesu rozšíření**, EU

³⁰ Viz příklady osvědčených postupů na internetové stránce: https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en

³¹ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/07/20/human-rights-violations-eu-lists-18-individuals-and-five-entities-responsible-for-gender-based-violence-and-linked-to-the-navalny-and-kara-murza-cases/>

³² [Výroční popisná zpráva o pokroku iniciativy Spotlight.](#)

³³ [Iniciativa Spotlight.](#)

³⁴ V rámečku 4 je uveden součet závazků G1 a G2 na opatření přidělená kódu účelu systému CRS OECD-DAC 15180 („Ukončení násilí na ženách a dívkách“) a na opatření, která se ve svých složkách zabývají genderově podmíněným násilím. Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

³⁵ Více než 100 prováděcích plánů pro jednotlivé země označilo problém genderově podmíněného násilí za svou prioritu. Cílená opatření se provádějí v Bangladéši, Bolívii, Středoafričké republice, Kolumbii, Demokratické republice Kongo, na Kubě, v Ekvádoru, Salvadoru, na Fidži, v Keni, Malawi, Mosambiku, Myanmaru, Namibii, Papui Nové Guineji, Paraguayi, Sieře Leone a Ugandě.

podpořila přijetí a provádění komplexních právních předpisů založených na důkazech v souladu s *acquis* EU a mezinárodními normami.

EU je také významným poskytovatelem financování **společného programu UNFPA a UNICEF pro vymýcení mrzačení ženských pohlavních orgánů a globálního programu pro ukončení praxe sňatků dětí**, který v posledních deseti letech přispěl ke snížení celosvětového výskytu dětských sňatků z 23 % na 19 %³⁶.

Ženy a dívky tvoří přibližně polovinu všech uprchlíků, vnitřně vysídlených osob nebo osob bez státní příslušnosti³⁷. EU se snaží **zajistit, aby programy řízení migrace byly genderově citlivé** (například ve Střední Asii³⁸, Africe³⁹ a Latinské Americe⁴⁰), a to prostřednictvím ochranných a preventivních opatření, která řeší rizika, jež pro ženy a dívky představuje genderově podmíněné násilí, obchodování s lidmi a sexuální vykořisťování.

Strategie EU pro boj proti obchodování s lidmi na období 2021–2025 zaujímá komplexní přístup od prevence přes ochranu obětí až po stíhání a odsouzení obchodníků s lidmi a uznává také **genderový rozměr obchodování s lidmi**⁴¹. Cílem opatření EU je zvýšit trestní stíhání pachatelů, včetně těch, kteří se podílejí na obchodování s lidmi, posílením přístupu donucovacích orgánů činných zaměřeného na oběti a podpořit přístup obětí genderově podmíněného násilí a obětí obchodování s lidmi k psychosociálním podpůrným službám a jejich zapojení do ekonomického a sociálního života.

EU bude dále posilovat partnerství s více zúčastněnými stranami s cílem předcházet všem formám genderově podmíněného násilí a odstraňovat je a řešit rostoucí rizika násilí na internetu. Toho dosáhne využitím synergií s partnery při sběru údajů, analýze a monitorování.

3.2. Podpora sexuálního a reprodukčního zdraví a práv

EU je i nadále odhodlána prosazovat, chránit a naplňovat všechna lidská práva a plně a účinně provádět Pekingskou akční platformu, akční program Mezinárodní konference o populaci a rozvoji a výstupy jejich hodnotících konferencí. V této souvislosti a v souladu s novým Evropským konsensem o rozvoji je EU rovněž nadále odhodlána prosazovat sexuální a reprodukční zdraví a práva⁴².

³⁶ UNICEF, květen 2023.

³⁷ [Ženy | UNHCR](#)

³⁸ [Improving Migration Management and Migrant Protection in selected Silk Routes and Central Asian Countries \(Lepší řízení migrace a ochrana migrantů ve vybraných zemích Hedvábné stezky a Střední Asie\) – ICMPD](#)

³⁹ Program pro ochranu, návrat a znovuzáclenění migrantů do společnosti v subsaharské Africe; program Volný pohyb osob a migrace v západní Africe, financovaný společně EU a Hospodářským společenstvím států západní Afriky (ECOWAS).

⁴⁰ Evropský program podpory uprchlíků, migrantů a hostitelských komunit v Kolumbii, Ekvádoru a Peru poskytl ve spolupráci s veřejností, organizacemi občanské společnosti a dalšími partnery genderově citlivé služby více než 20 000 migrantů.

⁴¹ [Strategie EU pro boj proti obchodování s lidmi](#).

⁴² [Evropský konsensus o rozvoji \(europa.eu\)](#).

Nová **Strategie EU v oblasti celosvětového zdraví** zdůrazňuje význam všeobecného přístupu k sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, mimo jiné prostřednictvím posílení systémů zdravotní péče, jež povede k všeobecné zdravotní péči a službám vstřícným k mládeži⁴³.

Pevný závazek EU podporovat sexuální a reprodukční zdraví a práva se odráží ve finančních přidělech⁴⁴ na rozšíření přístupu k život ovlivňujícímu sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, přičemž řeší například plánování rodiny, mateřskou úmrtnost a komplexní sexuální výchovu⁴⁵. V prosinci 2022 zahájila Evropská komise, deset členských států EU a afričtí partneři **iniciativu týmu Evropa týkající se sexuálního a reprodukčního zdraví a práv v Africe**⁴⁶. Financování z rozpočtu EU zahrnuje zejména 60 milionů EUR nových finančních prostředků na období 2023–2027, které doplňují finanční příspěvky členských států EU.

Rámeček 5: Finanční závazky EU týkající se sexuálního a reprodukčního zdraví a práv se zvýšily z ročního průměru 52 milionů EUR v letech 2014–2020 na 56 milionů EUR v roce 2021 a 105 milionů EUR v roce 2022. V rámci humanitární reakce bylo na služby v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví v roce 2021 vyčleněno dalších 27,6 milionu EUR a v roce 2022 23,5 milionu EUR.

Evropská komise rovněž poskytla dodatečný příspěvek ve výši 45 milionů EUR na období 2023–2026 na **partnerství pro dodávky Populačního fondu OSN (UNFPA)**, které dospívajícím a ženám v nouzi poskytuje antikoncepci a léky na ochranu zdraví matek⁴⁷. Od roku 2022 EU rovněž podporuje čtyři **konsorcia evropských a afrických organizací občanské společnosti**, která se v šestnácti afrických zemích věnují podpoře sexuálního a reprodukčního zdraví a práv dospívajících a osob ve zranitelných situacích. Kromě toho EU poskytla rekordní příspěvek do **Globálního fondu pro boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii** (715 milionů EUR na období 2023–2025)⁴⁸.

Při humanitárních krizích se EU snaží zajistit, aby ženy a dívky měly plný přístup ke službám sexuálního a reprodukčního zdraví, a podpořit tak jejich horizontální začlenění do služeb primární a sekundární zdravotní péče.

⁴³ [Strategie EU v oblasti celosvětového zdraví \(europa.eu\)](#).

⁴⁴ V rámečku 5 je uveden součet závazků G1 a G2 přidělených čtyřem odvětvím spadajícím do oblasti působnosti sexuálního a reprodukčního zdraví a práv, jak je definuje OECD-DAC: péče o reprodukční zdraví, plánování rodiny, kontrola pohlavně přenosných chorob včetně HIV/AIDS a rozvoj zaměstnanců v oblasti populace a reprodukčního zdraví. Údaje za rok 2022 jsou předběžné. Pro výpočet příspěvků dárců na sexuální a reprodukční zdraví a práva existují i jiné metodiky. Například zpráva [Donors Delivering for SRHR \(Dárci přispívající na sexuální a reprodukční zdraví a práva\)](#) (DSW, 2023) uvádí, že v roce 2021 vyplatily orgány EU 342,6 milionu USD na sexuální a reprodukční zdraví a práva, 687,8 milionu USD na reprodukční, mateřské, novorozenecké a dětské zdraví a 36,3 milionu USD na plánování rodiny.

⁴⁵ [Home - Donors Delivering for SRHR](#).

⁴⁶ [EU and African partners launch flagship initiative \(EU a afričtí partneři zahájili stěžejní iniciativu\) \(europa.eu\)](#).

⁴⁷ [Sexual and reproductive health and rights: EU announces additional €45 million for UNFPA Supplies Partnership \(Sexuální a reprodukční zdraví a práva: EU oznámila, že poskytne dalších 45 milionů EUR pro partnerství pro dodávky Populačního fondu OSN \(UNFPA\)\) \(europa.eu\)](#).

⁴⁸ [EU announces historic €715 M for the Global Fund \(EU oznámila, že Globálnímu fondu poskytne rekordní částku 715 milionů eur\) \(europa.eu\)](#)

EU bude i nadále podporovat všeobecný přístup k sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, a to i prostřednictvím posilování systémů zdravotní péče vedoucího k všeobecné zdravotní péči, aby bylo dosaženo cílů udržitelného rozvoje.

3.3. Posílení hospodářských a sociálních práv a posílení postavení dívek a žen

3.3.1. Posílení sociálního a ekonomického postavení žen

Akční plán GAP III zvýšil rozsah a zaměření podpory EU na **posílení ekonomického postavení žen**⁴⁹. Opatření EU sledují tři hlavní cíle: podpora příznivého prostředí odstraněním strukturálních překážek (od škodlivých genderových norem až po právní omezení), které brání ženám účinně se zapojit do ekonomiky, zlepšení finančního začlenění žen a podpora důstojného zaměstnávání a podnikání žen ve všech odvětvích, zejména v odvětvích s vysokým potenciálem, jako jsou digitální technologie.

EU a Německo například navýšily finanční prostředky pro **nástroj pro reformu investic v oblasti klimatu**, který spolupracuje s veřejnými a soukromými partnery v afrických, karibských a tichomořských zemích a zaměřuje se na reformy podnikatelského prostředí, které podporují plné zapojení žen do ekonomiky. EU spolu s dalšími aktéry týmu Evropa podporuje **přístup žen k financování a podnikání** prostřednictvím široké škály opatření zakotvených ve **strategii Global Gateway**⁵⁰.

Za pomoci programu EU a orgánu UN Women „**We Empower Asia**“⁵¹ využilo více než 3 000 podnikatelek školení v oblasti kapacit a více než 1 500 společností se zavázalo k zavádění obchodních postupů zohledňujících gender. Mezi hlavní nové odvětvové programy patří stěžejní iniciativa **týmu Evropa „Investice do mladých podniků v Africe**“⁵², která prostřednictvím finanční a technické podpory **posiluje postavení podniků v počáteční fázi a mladých podnikatelů, zejména mladých žen**, a nabízí platformu

Rámeček 6: Finanční závazky EU týkající se posílení sociálního a ekonomického postavení žen
vzrostly z průměrné roční částky 1 932 milionů EUR v období 2014–2020 na 2 182 milionů EUR v roce 2021 a 3 859 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 89 % celkových závazků v příslušných odvětvích a 26 % všech závazků přispívajících k genderové rovnosti v období 2021–2022).

⁴⁹ V rámečku 6 je uveden součet závazků G1 a G2 přidělených 50 příslušným kódům účelu systému CRS OECD-DAC, které se týkají mimo jiné sociální ochrany, vytváření pracovních míst, pracovních práv, sociálního dialogu, informačních a komunikačních technologií, energie z obnovitelných zdrojů, finančních služeb, služeb pro podniky, zemědělství a rybolovu. Závazky v oblasti vzdělávání a zdraví jsou uvedeny v rámečcích 8 a 9. Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

⁵⁰ Příklady operací v oblasti kombinování zdrojů a záruk EFSD+ jsou nástroje NASIRA, Inclusify a program kombinovaného financování ve výši 10 milionů EUR „Nástroj pro finanční začlenění žen“ realizovaný společně s Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) prostřednictvím soukromého kapitálového fondu **Women's World Banking** (Světové bankovníctví pro ženy).

⁵¹ [Our Programme | UN Women – Asia-Pacific](#)

⁵² [Investice do mladých podniků v Africe \(IYBA\) | Capacity4dev \(europa.eu\)](#)

pro inovativní finanční řešení pro podnikatelky, a **program „Women Entrepreneurship for Africa“ (Podnikání žen pro Afriku)**⁵³.

Dalším příkladem je podpora, kterou EU a Nizozemsko poskytly egyptskému národnímu programu pro **finanční a digitální začleňování žen**. Podobně většina členských států EU podporuje rozvoj genderově citlivého soukromého sektoru prostřednictvím zohledňování genderového hlediska v rámci investic⁵⁴.

Podpora genderové rovnosti a posílení ekonomického postavení žen prostřednictvím obchodní politiky

Od roku 2011 obsahují dohody o volném obchodu EU kapitolu o obchodu a udržitelném rozvoji, která zahrnuje právně závazné závazky týkající se základních úmluv MOP, včetně nediskriminace, a závazek neoslabovat ani nesnižovat úroveň ochrany za účelem podpory obchodu.

V návaznosti na to pak od uzavření dohody o volném obchodu s Novým Zélandem v červnu 2022 obsahují dohody o volném obchodu EU zvláštní články o obchodu a genderové rovnosti, včetně závazků účinně provádět příslušné úmluvy OSN o posílení ekonomického postavení žen a genderové rovnosti.

Ve Světové obchodní organizaci je EU silným zastáncem genderové rovnosti, mimo jiné jako aktivní člen neformální pracovní skupiny pro obchod a gender, kde EU řídila práci na zohledňování genderového hlediska v dohodách WTO. V rámci všeobecného systému preferencí EU sleduje, zda zvýhodněné země dodržují zásady základních mezinárodních úmluv o podpoře práv žen a genderové rovnosti. **Všechna předběžná a následná hodnocení obchodních dohod EU obsahují genderovou analýzu.**

Posílení ekonomického postavení žen je také ústředním bodem mnoha **programů pomoci na podporu obchodu**⁵⁵, které vytvářejí podnikatelské a pracovní příležitosti pro ženy a poskytují jim odbornou přípravu⁵⁶.

Sociální ochrana a sociální služby

Prostřednictvím odvětvových intervencí⁵⁷, reformy **řízení veřejných financí a genderového sestavování rozpočtu** prosazuje EU **genderově citlivé politiky sociální ochrany a péče**

---

⁵³ Program, který realizuje společnost GIZ a nadace Tonyho Elumelua, podporuje 2 500 podnikatelek, jimž umožňuje přístup k počátečnímu financování a financování druhé fáze podnikání a k podnikatelskému školení.

⁵⁴ Například Francie tak činí prostřednictvím instituce [PROPARCO](#) a Španělsko prostřednictvím Fondu na podporu rozvoje ([FONPRODE](#)).

⁵⁵ [Aid for Trade: EU remains among the major global providers with €23 billion \(Pomoc na podporu obchodu: S příspěvkem ve výši 23 miliard EUR EU nadále patří mezi hlavní světové poskytovatele pomoci\) \(europa.eu\)](#).

⁵⁶ Například v Nikaragui spojily EU, Španělsko a organizace UNIDO své síly, aby podpořily ekologickou obnovu hodnotového řetězce kakaa se zaměřením na ženy a mládež: https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en. Viz také [2022 EU Aid for Trade Progress](#).

⁵⁷ Jako příklad lze uvést podporu **rozvoje a provádění genderově citlivých politik péče**, která byla jednou z hlavních priorit spolupráce EU s latinskoamerickým regionem v rámci programu [EUROSociAL+](#). Na základě dosažených výsledků bude v roce 2024 zahájena činnost nové [iniciativy týmu Evropa Inkluzivní a rovnoprávné společnosti](#).

Dalším příkladem je **genderově citlivý program sociální ochrany v Malawi** (61,5 milionu EUR), který spolufinancuje Irsko: https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en.

podporující začlenění osob se zdravotním postižením ve spolupráci s MOP, UNICEF, Globální koalicí pro minimální úroveň sociální ochrany (Global Coalition for Social Protection Floors, GCSPF) a vnitrostátními partnery⁵⁸.

Celkově EU a členské státy podporují **genderové sestavování rozpočtu** nejméně v **50 % partnerských zemí**⁵⁹. Kromě toho EU, Francie, Lucembursko a Slovensko podpořily vývoj genderového modulu veřejných výdajů a finanční odpovědnosti (PEFA)⁶⁰, který je klíčovým nástrojem genderového sestavování rozpočtu.

Rámeček 7: Složka **genderového sestavování rozpočtu** byla součástí 23 % opatření prováděných v letech 2021–2022 na podporu **reforem v oblasti řízení veřejných financí**. To je více než 20% cíl stanovený v rámci akčního plánu GAP III.

EU se bude i nadále zabývat systémovými překážkami a škodlivými strukturami, které brání posílení sociálního a ekonomického postavení žen, a ve spolupráci s dalšími dárci posílí zohledňování genderového hlediska v rámci investic. EU bude podporovat politiky a služby související s péčí a důstojnou pečovatelskou prací jako součást komplexních a genderově transformativních systémů sociální ochrany.

3.3.2. Podpora genderové rovnosti ve vzdělávání

EU zvýšila své úsilí o pomoc partnerským zemím při budování **genderově citlivých vzdělávacích systémů** a při **odstraňování přetrvávajících genderových rozdílů v přijímání a udržování ve vzdělávání a v učení**⁶¹. Ve více než 60 partnerských zemích vytvořila rozsáhlé programy na podporu odvětví vzdělávání, které se zaměřují na **plánování a zajištění finančních zdrojů pro vzdělávání dívek**, odbornou přípravu učitelů, včetně genderově citlivé pedagogiky, řešení genderově podmíněného násilí páchaného ve školách a **komplexní sexuální výchovu a investice do bezpečného a zdravého učebního prostředí**, včetně vody a sanitárních a hygienických zařízení.⁶² EU je jedním z pěti hlavních účastníků celosvětového **summitu o transformaci vzdělávání** a také hlavním dárce **Globálního partnerství pro vzdělávání**, které mobilizuje finanční prostředky a partnerství s cílem zlepšit genderovou rovnost ve vzdělávání v partnerských zemích.

Rámeček 8: Finanční závazky EU na **podporu genderové rovnosti ve vzdělávání a prostřednictvím vzdělávání** se zvýšily z ročního průměru 660 milionů EUR v období 2014–20 na 972 milionů EUR v roce 2021 a 1 287 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 91 % celkových závazků v oblasti vzdělávání v letech 2021–22 a přibližně 10 % všech závazků přispívajících k genderové rovnosti).

⁵⁸ Například v rámci programu [Zlepšení součinnosti mezi sociální ochranou a řízením veřejných financí](#), financovaného EU.

⁵⁹ V Turecku EU podpořila začlenění genderového hlediska do všech fází tvorby vnitrostátních a místních politik a rozpočtových procesů, a to ve spolupráci s vládními orgány a organizacemi občanské společnosti.

⁶⁰ [Doplňkový rámec pro hodnocení genderově citlivého řízení veřejných financí | Veřejné výdaje a finanční odpovědnost \(PEFA\)](#)

⁶¹ V rámečku 8 je uveden součet závazků G1 a G2 přiřazených ke kódům účelu systému CRS OECD-DAC v oblasti vzdělávání (kódy začínající číslem 11). Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

⁶² Příklady vzdělávacích projektů viz: https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en a program [Gender for Development Uganda](#).

EU se snaží podporovat participační přístupy v oblasti plánování, politického dialogu a monitorování v odvětví vzdělávání, a zejména pomáhat **občanské společnosti a dívčím a mládežnickým organizacím měnit diskriminační genderové normy, které dívkám brání v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání**⁶³.

Prostřednictvím strategie **Global Gateway** podporuje EU rovný **přístup** dívek a žen ke **kvalifikaci v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (obory STEM)** a **přístup k odbornému vzdělávání a přípravě** s cílem vytvořit rovné pracovní příležitosti prostřednictvím iniciativ týmu Evropa pro spravedlivou a inkluzivní zelenou a digitální transformaci⁶⁴ a prostřednictvím programu EU pro genderovou rovnost v zemích Východního partnerství⁶⁵. Stěžejní iniciativa **Youth Mobility for Africa (Mobilita mládeže pro Afriku)**⁶⁶, která je součástí **investičního balíčku Global Gateway EU–Afrika**, má za cíl podporovat **genderovou rovnost v oblasti vysokoškolského vzdělávání a přeshraniční mobility a výměn**. V **zemích západního Balkánu** EU podporuje zřizování systémů „záruk pro mladé lidi“⁶⁷ pro lepší přechod ze školy do zaměstnání, přičemž věnuje pozornost nejvíce znevýhodněným mladým lidem, včetně mladých žen. V současné době EU zvažuje aktivaci podobných programů v regionu Východního partnerství a v severní Africe.

Vzdělávání v mimořádných situacích

Více než 224 milionů dětí a mladých lidí postižených krizí naléhavě potřebuje podporu v oblasti vzdělávání, která jim zaručí přístup k bezpečnému a kvalitnímu učení.

V roce 2023 se EU a členské státy v rámci přístupu „tým Evropa“ zavázaly investovat dalších 313 milionů EUR do globálního fondu OSN **Education Cannot Wait (Vzdělání nepočká)**, který podporuje rovný přístup dívek a chlapců ke vzdělávání a učení v 31 zemích postižených krizí. V letech 2015–2022 umožnila humanitární pomoc EU na vzdělávání v mimořádných situacích více než 20 milionům dětí pokračovat ve vzdělávání nebo se k němu vrátit. Od roku 2021 dává EU přednost projektům v oblasti vzdělávání v mimořádných situacích, které se zaměřují alespoň na 50 % dívek. Kromě toho EU propojuje vazby mezi humanitární a rozvojovou oblastí s cílem reagovat na dopady krizí a konfliktů na nejzranitelnější studenty, jako jsou dívky a mladé ženy⁶⁸.

*EU zachová **financování vzdělávání** v mimořádných situacích na úrovni 10 % rozpočtu na humanitární pomoc a navýší financování **inkluzivního, spravedlivého a kvalitního vzdělávání***

⁶³ [Výzva k podávání návrhů: Podpora úlohy občanské společnosti ve vzdělávání: odkaz: EuropeAid/177557/DD/ACT/ | EEAS \(europa.eu\)](#);

⁶⁴ Například prostřednictvím iniciativ, jako jsou: [Dovednosti založené na příležitostech a odborné vzdělávání a příprava v Africe \(OP-VET\) | Capacity4dev \(europa.eu\)](#); [Nepal - Green Recovery | Capacity4dev \(europa.eu\)](#);

⁶⁵ [EU pro genderovou rovnost: Společně proti genderovým stereotypům a genderově podmíněnému násilí | UN Women – Evropa a Střední Asie](#); dalším příkladem je projekt „Ženy v technických oborech“: https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en

⁶⁶ [Program akademické mobility Intra-Africa \(europa.eu\)](#).

⁶⁷ [Posílené záruky pro mladé lidi – Zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování – Evropská komise \(europa.eu\)](#)

⁶⁸ [Program BriCE – Budování odolnosti: vzdělávací příležitosti v nestabilních a krizí postižených prostředích](#) poskytl pomoc téměř 235 000 dětí a mladých lidí (z nichž 47 % tvořily dívky) v sedmi afrických zemích a přispěl ke zlepšení výsledků učení, udržení dívek na školách a jejich přechodu do formálního vzdělávacího systému.

na nejméně 10 % celkového rozpočtu na mezinárodní partnerství, přičemž se zaměří na slibné a genderově transformativní postupy a zkušenosti.

3.3.3. Podpora všeobecného přístupu ke zdraví

V roce 2022 přijala Evropská komise novou **Strategii EU v oblasti celosvětového zdraví**⁶⁹, která považuje celosvětové zdraví za základní pilíř vnější politiky EU a investiční prioritu strategie Global Gateway. Strategie upřednostňuje řešení základních příčin zdravotních problémů a věnuje zvláštní pozornost potřebám a právům žen, dětí a mladých lidí, včetně všeobecného přístupu k sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům (viz výše)⁷⁰. Přístup žen ke zdravotní péči a psychosociální podpoře je navíc nedílnou součástí opatření na pomoc a obnovu a prioritní oblastí pro **propojování humanitární, rozvojové a mírotvorné činnosti**.

Rámeček 9: Finanční závazky EU, jejichž cílem je podpora genderové rovnosti a posílení postavení žen v odvětví zdravotnictví, včetně základní zdravotní péče, infrastruktury a výživy, se zvýšily z průměrné roční částky 454 milionů EUR v období 2014–2020 na 2 088 milionů EUR v roce 2021 a 612 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 91 % celkových závazků v tomto odvětví a přibližně 12 % všech závazků přispívajících k genderové rovnosti). Kromě toho EU poskytla více než 401,7 milionu EUR v roce 2021 a 300 milionů EUR v roce 2022 na **humanitární programy zdravotní péče** (včetně programů v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví).

3.4. Prosazování rovné účasti a vedení

Akční plán GAP III zdůrazňuje, že smysluplná účast a vedoucí postavení žen a dívek v celé jejich rozmanitosti ve veřejném a politickém životě je nejen základním právem, ale také předpokladem pro urychlení genderové rovnosti ve všech odvětvích.

EU a její členské státy vedou politický a strategický dialog na úrovni jednotlivých zemí a v rámci mnohostranných fór s cílem **podpořit příznivé a bezpečné prostředí pro politickou a občanskou angažovanost žen a dívek a posílit politické zastoupení žen a jejich rozhodovací pravomoci** na všech úrovních.

EU podpořila **účast žen ve volbách** prostřednictvím budování kapacit⁷¹ a parity mezi ženami a muži při

Rámeček 10: Finanční závazky EU, jejichž politickým cílem je podpora genderové rovnosti a posílení postavení žen v demokratické správě věcí veřejných se z ročního průměru 1 492 milionů EUR v letech 2014–20 snížily na 1 239 milionů EUR v roce 2021 a následně zvýšily na 2 085 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 88 % závazků a přibližně 14,5 % všech závazků přispívajících k genderové rovnosti v letech 2021–22).

⁶⁹ [Strategie EU v oblasti celosvětového zdraví \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-articles/2022/06/10).

⁷⁰ V rámečku 9 je uveden součet závazků G1 a G2 přiřazených ke kódům účelu systému CRS OECD-DAC v oblasti zdraví (kódy začínající číslem 12), včetně kontroly pandemie COVID-19. Závazky přidělené na sexuální a reprodukční zdraví a práva jsou uvedeny v rámečku 5. Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

⁷¹ Podpora stability a míru se například zaměřila na podporu účasti žen ve volbách prostřednictvím politického dialogu a budování kapacit v Iráku, Libyi, Somálsku, Somalilandu a Jemenu.

pozorování voleb⁷² a podpořila kapacitu zákonodárkyň s cílem **prosazovat inkluzivní a genderově citlivé právní předpisy a politiky**⁷³, včetně tvorby politiky v oblasti klimatu⁷⁴ a v souvislosti s přístupovými jednáními⁷⁵.

Rámeček 11: Celosvětový program **WYDE – Women and Youth for Democracy** (40 milionů EUR) podpoří **iniciativy vedené ženami a mládeží**, od občanské angažovanosti a demokratického aktivismu až po politické zastoupení při řešení právních, společenských a ekonomických překážek bránících rovné účasti (včetně genderově podmíněného násilí, ke kterému dochází na internetu).

V souladu s **Akčním plánem pro mládež v rámci vnější činnosti EU**⁷⁶ je při spolupráci EU s mladými lidmi věnována zvláštní pozornost genderové rovnosti a rozmanitosti. To zahrnuje budování kapacit a financování **iniciativ vedených dívkami, které mají řešit právní, společenské a ekonomické překážky bránící rovné účasti**, a podporu účasti mladých žen na vnitrostátních a mnohostranných fórech. EU také spolupracuje se sítěmi místních orgánů, které podporují zástupce žen a mládeže⁷⁷.

Stejně tak se EU zabývá bojem proti **genderovým stereotypům v mediálním obsahu** a šíření **kybernetického obtěžování, nenávisným výrokům a genderově zaměřeným dezinformacím** na internetu, které ženám a dívkám brání se aktivně zapojit do veřejného a politického života⁷⁸. EU navíc posílila mechanismy ochrany **obránců práv žen**. Více než polovinu z 23 000 příjemců v letech 2019–2022 tvořily ženy⁷⁹.

EU bude prosazovat politické iniciativy a opatření na posílení a ochranu demokracie a občanského prostoru s cílem podpořit práva žen a dívek a jejich smysluplnou a plnohodnotnou účast na všech aspektech veřejného a politického života.

3.5. Začleňování agendy žen, míru a bezpečnosti

V rychle se měnícím geopolitickém a bezpečnostním kontextu EU i nadále udržuje otázky žen, míru a bezpečnosti na předním místě politické agendy, mimo jiné přijetím závěrů Rady o

⁷² Podpora je poskytována prostřednictvím domácích pozorovatelských platforem, jako jsou CEJP v Burundi, NEW v Sieře Leone, YIAGA v Nigérii, Decidamos v Paraguayi, Integridade v Mosambiku, SAFIDY na Madagaskaru a ZESN v Zimbabwe. Ženy tvoří 50 % dlouhodobých pozorovatelů EU a 61 % krátkodobých pozorovatelů.

⁷³ Například v rámci programu InterPares pomohly vzájemné výměny mezi členskými státy EU a parlamenty Bhútánu, Chile a Malajsie posílit kontrolu zohledňující gender v oblasti dohledu a tvorby právních předpisů.

⁷⁴ [Parliamentary Action on Renewable Energy \(PARE\): Raising awareness and mobilising political will on climate and renewable energy in Africa](#) (Parlamentní opatření v oblasti obnovitelných zdrojů energie (PARE): Zvyšování povědomí a mobilizace politické vůle v oblasti klimatu a obnovitelných zdrojů energie v Africe) (europa.eu).

⁷⁵ V rámečku 10 je uveden součet závazků G1 a G2 přiřazených ke čtrnácti příslušným kódům účelu systému CRS OECD-DAC v oblasti vládních institucí a občanské společnosti.

⁷⁶ [Akční plán pro mládež v rámci vnější činnosti EU](#).

⁷⁷ V letech 2021–2023 bylo podepsáno pět víceletých rámcových dohod o partnerství, a to s organizacemi Platforma, CLGF, UCLG, UCLGA a AIMF.

⁷⁸ Mezi programy, které podporují genderově inkluzivní žurnalistiku ve veřejném zájmu, patří [Core Support for Independent Media in the Southern Neighbourhood – EU Neighbours](#) (Základní podpora nezávislých médií v zemích jižního sousedství) a projekt EU4 Independent Media [Eastern Europe: Supporting Independent Media in Eastern Partnership Countries | \(projekt EU pro nezávislá média – východní Evropa: podpora nezávislých médií v zemích Východního partnerství\) | DT Global \(dt-global.com\)](#).

⁷⁹ [ProtectDefenders.eu](#)

ženách, míru a bezpečnosti v listopadu 2022⁸⁰ a jejich začleněním do klíčových strategických rámců pro bezpečnost a obranu (zejména Strategického kompasu⁸¹, paktu pro civilní SBOP⁸² a politiky EU v oblasti odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění⁸³). Tyto nové rámce umožňují EU náležitě uzpůsobit svou práci v rámci agendy žen, míru a bezpečnosti a uplatnit genderové hledisko na nové horizontální výzvy související s bezpečností, jako je změna klimatu, terorismus⁸⁴, hybridní hrozby (včetně kybernetických útoků a dezinformací) a digitalizace⁸⁵.

Provádění agendy žen, míru a bezpečnosti je soustavně věnována pozornost na mnohostranné úrovni (i ze strany velvyslankyně EU pro genderovou rovnost a rozmanitost v Radě bezpečnosti OSN) a v rámci regionálních a mezinárodních partnerství (včetně partnerství EU a OSN pro mírové operace a spolupráce mezi EU a NATO).

Kromě toho většina (73 %) delegací EU a přibližně polovina členských států EU zahrnula priority agendy žen, míru a bezpečnosti do svých dvoustranných a regionálních dialogů.

Členské státy EU se v agendě žen, míru a bezpečnosti nejčastěji zaměřovaly na vypracování a provádění národních akčních plánů pro ženy, mír a bezpečnost nebo na podporu partnerských zemí v tomto ohledu, a to zejména posilováním organizací občanské společnosti, prevencí sexuálního násilí a genderově podmíněného násilí nebo podporou účasti a vedení žen v mírových procesech.

Kromě četných snah o posílení účasti žen na politických procesech, mediaci a dialogu⁸⁶ podpořila EU zřízení **fóra vedoucích představitelk afghánských žen**⁸⁷, které v současné době tvoří více než 100 vedoucích představitelk afghánských žen žijících v Afghánistánu i mimo něj.

Rámeček 12: Finanční závazky EU na podporu agendy žen, míru a bezpečnosti, včetně civilního budování míru, předcházení konfliktům a jejich řešení, se z ročního průměru 379 milionů EUR v letech 2014–20 snížily na 309 milionů EUR v roce 2021 a následně zvýšily na 499 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 42 % celkových závazků v této oblasti v letech 2021–2022).

⁸⁰ [Závěry Rady o ženách, míru a bezpečnosti](#) (listopad 2022).

⁸¹ [Strategický kompas pro bezpečnost a obranu](#) (březen 2022).

⁸² [Pakt pro civilní SBOP](#) (květen 2023).

⁸³ [Politika EU v oblasti odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění](#) (prosinec 2021).

⁸⁴ [Promoting the Role of Women in Security and Counterterrorism – Guidelines for the Criminal Justice Response to Terrorism \(Podpora úlohy žen v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu – pokyny pro reakci trestního soudnictví na terorismus\)](#) (srpen 2023).

⁸⁵ V rámečku 12 je uveden součet závazků G1 a G2 přiřazených k šesti kódům účelu systému CRS OECD-DAC v oblasti konfliktu, míru a bezpečnosti (kódy začínající číslem 152). Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

⁸⁶ Např. [Supporting Syrian Women's Engagement in the Syrian Political Process \(Podpora zapojení syrských žen do syrského politického procesu\)](#), [poradní výbor syrských žen](#), [Supporting Arab Women at the Table \(SAWT\): Women as Political Actors – Arab Reform Initiative \(Podpora arabských žen u jednacího stolu: Ženy jako politické aktérky – arabská reformní iniciativa\)](#).

⁸⁷ [Zahájení fóra vedoucích představitelk afghánských žen](#) (březen 2022).

Mise a operace SBOP podporují posilování účasti žen prostřednictvím svých operačních činností. EU prosazovala paritu mezi ženami a muži také na vnitřní úrovni⁸⁸.

Jak upozornilo nezávislé hodnocení akčního plánu GAP III i další studie o dopadu akčního plánu GAP III⁸⁹, vliv EU na agendu žen, míru a bezpečnosti lze ještě více posílit důslednějším začleňováním této oblasti do politického dialogu a programování a dalším využíváním různých nástrojů pro budování kapacit, jako je odborné školení⁹⁰ a operativní pokyny.

Prioritou EU zůstává **prevence sexuálního násilí a genderově podmíněného násilí, včetně sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem, a boj proti němu**, přičemž přístupy zaměřené na oběti podporují lepší odpovědnost a integraci přeživších⁹¹. Opatření misí a operací SBOP zaměřená na řešení sexuálního násilí a genderově podmíněného násilí (včetně sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem) nadále pokračují, mimo jiné také na Ukrajině⁹².

EU zlepšit provádění závazků agendy žen, míru a bezpečnosti, mimo jiné prostřednictvím pracovní skupiny pro agendu žen, míru a bezpečnosti, s cílem důsledněji začlenit tyto závazky do politického dialogu a programování.

3.6. Řešení výzev a využití příležitostí zelené a digitální transformace

Akční plán GAP III zavedl nové a inovativní zaměření na podporu genderové rovnosti při formulování politik a operací v oblasti zelené a digitální transformace.

3.6.1. Prosazování spravedlivé a inkluzivní zelené transformace

EU a její členské státy podporují **rovnou účast a vedení žen na mezinárodních jednáních a správě v oblasti klimatu**⁹³ a při tvorbě politik.

EU je také významným přispěvatelem do celosvětových iniciativ zahrnujících více dárců⁹⁴ a nových investic mobilizovaných v rámci strategie **Global Gateway** prostřednictvím fondu EFSD+, které podporují partnerské vlády při mobilizaci veřejného a soukromého financování v oblasti klimatu a při podpoře **genderově citlivých plánů na zmírnění dopadů změny**

⁸⁸ [Strategie a akční plán pro zvýšení účasti žen v civilních misích SBOP na období 2021–2024](#) (prosinec 2021) stanovuje cíl 40% účasti žen.

⁸⁹ Krátká zpráva [ecdpm](#) (březen 2023), krátká zpráva [ecdpm](#) (duben 2023), informační dokument [Kvinna till Kvinna](#) (červen 2023), zpráva [CONCORD](#) (červen 2023).

⁹⁰ Osm procent delegací EU uvedlo, že zajišťují pravidelné povinné školení zaměstnanců o agendě žen, míru a bezpečnosti.

⁹¹ EU například od roku 2021 přispívá do **Mezinárodního fondu pro oběti sexuálního násilí v průběhu konfliktů**. Tento fond poskytl odškodnění a jiné formy nápravy (včetně lékařských zákroků, psychologické a/nebo psychiatrické podpory a ekonomického odškodnění) 2 267 přeživším sexuálního násilí souvisejícího s konfliktem v Demokratické republice Kongo, Guineji, Iráku a Turecku.

⁹² [Pozměněný mandát mise EUAM Ukraine bude zahrnovat rovněž poskytování podpory při vyšetřování a stíhání mezinárodních zločinů](#) (duben 2022), [EULEX Kosovo](#)

⁹³ Například prostřednictvím provádění rozšířeného Limského pracovního programu o genderu v rámci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu.

⁹⁴ Na gender se zaměřuje [program podpory NDC \(undp.org\)](#), který je financován EU, Německem a Španělskem..

klimatu a přizpůsobení se této změně, do nichž jsou zapojeny ženy, mládež a místní a marginalizované komunity⁹⁵.

Hlavní **iniciativy týmu Evropa** poskytují technickou pomoc a přispívají k financování genderově citlivého inkluzivního rozvoje v partnerských zemích, mimo jiné prostřednictvím podpory **podnikání a zaměstnanosti žen v zelené a modré ekonomice a oběhovém hospodářství**⁹⁶.

Ženy a mladí lidé hrají také zásadní roli v přechodu k **lepším potravinovým systémům, které budou odolné vůči klimatu**. Programy, které EU financuje, úspěšně zapojily ženy do **obnovy ekosystémů** a zaměřily se na strukturální překážky, které omezují přístup žen k výrobním zdrojům, službám a trhům v odvětví zemědělství a rybolovu a akvakultury⁹⁷. EU a členské státy sehrály klíčovou úlohu při vypracovávání a projednávání **dobrovolných pokynů výboru CFS pro genderovou rovnost a posílení postavení žen a dívek v souvislosti s potravinovým zabezpečením a výživou**⁹⁸ a podporují účast žen v dvoustranných dohodách o obchodu se dřevem, při řešení nezákonné těžby dřeva a zlepšování správy lesů⁹⁹.

Rámeček 13: Finanční závazky EU, jejichž cílem je podpora genderové rovnosti a posílení postavení žen v oblastech zmírnění dopadů změny klimatu a přizpůsobení se této změně, biologické rozmanitosti a ochrany životního prostředí, se zvýšily z průměrné roční částky 1 733 milionů EUR v období 2014–20 na 1 755 milionů EUR v roce 2021 a 3 400 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 68 %, příp. 83 % závazků v těchto odvětvích).

*Je třeba obnovit úsilí o vytvoření příznivého prostředí pro smysluplnou účast žen a dívek a jejich vedoucí úlohu v rozhodovacích procesech v oblasti klimatu a v hospodářských odvětvích souvisejících se zelenou transformací. EU bude i nadále spolupracovat s mezinárodními finančními institucemi, vládami a občanskou společností, ženskými organizacemi a místními komunitami, aby zajistila, že **financování opatření v oblasti klimatu bude genderově citlivé** a bude se zaměřovat na potřeby nejzranitelnějších a marginalizovaných skupin.*

3.6.2. Využití příležitostí pro posílení postavení žen, jež nabízí digitalizace

⁹⁵ V rámečku 13 je uveden součet závazků G1 a G2, které jsou zároveň jedním ze šesti ukazatelů z Ria OECD-DAC označeny jako „hlavní“ nebo „významné“, a závazků přiřazených ke kódům účelu systému CRS OECD-DAC v oblasti obecné ochrany životního prostředí (kódy začínající číslem 410). Podle dohodnuté metodiky bylo 40 % přidělené částky považováno za závazky s označením „významné“ pro jeden z ukazatelů z Ria. Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

⁹⁶ Mezi příklady patří [Zelená iniciativa týmu Evropa v partnerství se sdružením ASEAN/Jihovýchodní Asie | Capacity4dev \(europa.eu\)](#); [Zelená transformace – program EUROCLIMA pro Latinskou Ameriku a Karibik | Capacity4dev \(europa.eu\)](#); [Malawi – Zelený růst | Capacity4dev \(europa.eu\)](#)

⁹⁷ Například projekt [Regreening Africa](#), financovaný EU, přispěl ke změně vnímání vlastnictví půdy ženami a podpořil jejich vedoucí úlohu ve spořitelních skupinách. Program FISH4ACP, který je spolufinancován EU a Německem, podporuje menší subjekty a obzvláště ženy v oblasti udržitelného rybolovu a akvakultury.

⁹⁸ [CFS: Gender \(fao.org\)](#)

⁹⁹ Tato podpora probíhá prostřednictvím dobrovolných dohod o partnerství. Viz také [program FAO-EU FLEGT | Organizace OSN pro výživu a zemědělství](#).

EU podpořila investice na **překonání genderové digitální propasti** a na podporu globálních norem pro **digitální práva a bezpečnost na internetu**¹⁰⁰ založených na lidských právech a **inkluzivnějších inovačních systémů a digitálních ekonomik**.

Prostřednictvím strategie **Global Gateway, iniciativ týmu Evropa a Digitální platformy pro rozvoj (D4D)** pomáhá EU a její členské státy partnerským zemím provádět **genderově citlivě digitální transformaci**¹⁰¹ (například zvyšováním digitální gramotnosti žen, vytvářením vysoce kvalitních pracovních příležitostí a rozvojem inkluzivních veřejných digitálních služeb zaměřených na občany¹⁰²). Například nedávno zahájená **iniciativa Digitální demokracie** (51 milionů EUR), kterou spolufinancují EU a Dánsko, se zaměřuje na **hrozby a příležitosti pro demokratickou účast žen na internetu**.

Rámeček 14: Finanční závazky EU, jejichž cílem politiky v oblasti **digitalizace byla podpora genderové rovnosti a posílení postavení žen**, činily 1 422 milionů EUR v roce 2021 a 3 200 milionů EUR v roce 2022 (což představuje 53 % a 88 % závazků na digitalizaci).

EU je v čele regulačního úsilí o zajištění bezpečné umělé inteligence zaměřené na člověka a je v závěrečné fázi jednání o aktu o umělé inteligenci, jehož cílem je zajistit, aby určité aplikace umělé inteligence používané v EU dodržovaly základní práva, včetně práva nebýt diskriminován na základě pohlaví a dalších důvodů, v souvislosti s nimiž je poskytována ochrana.

*EU bude nadále a intenzivněji podporovat partnerské země při navrhování a provádění vnitrostátních **digitálních strategií** založených na důkazech, které **odstraňují genderové rozdíly** tím, že prosazují vedoucí postavení žen v oblasti tvorby politik, správy věcí veřejných, inovačních systémů a digitální ekonomiky. Jako aktivní podporovatel řady relevantních celosvětových iniciativ pro důvěryhodnou umělou inteligenci, včetně **doporučení UNESCO týkajících se etiky umělé inteligence**¹⁰³, bude EU usilovat o zvýšení ochrany před novými riziky a genderovými předsudky, o zlepšení transparentnosti a odpovědnosti a o přístup založený na lidských právech a genderovém hledisku při navrhování vznikajících technologií.*

4. Jít příkladem

EU pracuje na zlepšení **parity mezi ženami a muži ve vedoucích pozicích, genderově citlivého vedení a zapojení všech zaměstnanců do úsilí o genderovou rovnost**.

¹⁰⁰ Vyplývá to z [evropského prohlášení o digitálních právech a zásadách](#), z [balíčku aktu o digitálních službách | sdělení Formování digitální budoucnosti Evropy \(europa.eu\)](#) a [posíleného kodexu zásad boje proti dezinformacím z roku 2022 | sdělení Formování digitální budoucnosti Evropy \(europa.eu\)](#).

¹⁰¹ V rámečku 14 je uveden součet závazků G1 a G2, které jsou zároveň [ukazatelem vnitřní digitalizace Evropské komise](#) označeny jako „hlavní“ nebo „významný cíl“. Podle dohodnuté metodiky bylo 40 % přidělené částky považováno za závazky 1 (významné) v případě digitalizace. Údaje za rok 2022 jsou předběžné.

¹⁰² [Digitální platforma pro rozvoj \(D4D\) pro potřeby digitální ekonomiky a společnosti v subsaharské Africe | Capacity4dev \(europa.eu\)](#); [Mosambik – E-Youth | Capacity4dev \(europa.eu\)](#); Viz také projekt Women's Empowerment and Financial and Economic Inclusion in Rural Egypt: COVID-19 Response“ (Posílení postavení žen a jejich finanční a ekonomické začlenění ve venkovských oblastech Egypta: reakce na pandemii COVID-19): https://capacity4dev.europa.eu/groups/public-gender_en

¹⁰³ [Doporučení týkající se etiky umělé inteligence | UNESCO](#)

Rámeček 15: Ke konci roku 2023 zaujímaly ženy 47 % vedoucích pracovních pozic v Komisi, 31 % v ESVČ, 37 % v delegacích EU a 28 % v civilních misích SBOP. Na úrovni středního managementu to bylo 47,9 % v Komisi a 41 % v ESVČ.

Ve vykazujících členských státech EU¹⁰⁴ tvoří ženy v průměru 39 % vyššího a středního managementu na ministerstvech zahraničí, velvyslanectvích a v rozvojových agenturách. Parity mezi ženami a muži ve vedoucích pozicích dosáhly Finsko (54 %), Švédsko (52 %) a Irsko (50 %).

V roce 2022 útvary Komise a Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) ve spolupráci se švédskou Akademií

Folkeho Bernadotta pokračovaly v podpoře školení **genderově citlivého vedení**. Aspekty genderově citlivého vedení byly projednávány na výroční konferenci velvyslanců EU a na dnech spolupráce pro vedoucí pracovníky. GŘ ECHO v roce 2022 uspořádalo povinné školení o genderové rovnosti, kterého se zúčastnilo 75 % středního managementu a 57 % vyššího managementu. Další vzdělávací moduly genderově citlivého vedení, včetně e-learningového modulu, se stávají trvalou součástí školení pro vedoucí pracovníky.

Četných školení o akčním plánu GAP III a začleňování genderového hlediska se v letech 2021–2022 zúčastnilo 626 zaměstnanců ústředí a všech delegací EU a 49 % vedoucích pracovníků delegací EU.

Dalším pozitivním trendem je **nárůst počtu kontaktních osob pro genderové otázky, jakož i zlepšení z hlediska formalizace jejich rolí**. V 99 % delegací EU působí kontaktní osoba pro genderové otázky (87 % útvarů v ústředí). Podíl kontaktních osob pro genderové otázky, které mají v popisu práce uvedenu činnost v oblasti genderové rovnosti, se u delegací EU zvýšil na 44 % a v ústředí na 79 %. **Humanitární kontaktní místa zabývající se rovností z hlediska genderu a věku** zajišťují trvalý zaměření na prevenci a zmírňování genderově podmíněného násilí a reakci na něj. **Mise a operace SBOP** se vyznačují tím, že kromě standardizovaného popisu práce mají většinou samostatné poradce a struktury kontaktních míst pro genderové otázky. Vojenský aspekt SBOP se od roku 2018 výrazně zlepšil¹⁰⁵.

Kromě toho ESVČ zahájila svůj první program pro rozmanitost a začleňování s cílem zajistit větší zohlednění rovnosti, rozmanitosti a začleňování ve vnější činnosti EU. Aktualizovaný akční plán Komise pro rozmanitost a začleňování na období 2023–2024¹⁰⁶ stanoví klíčová opatření pro rozmanitost a začleňování v rámci provádění strategie lidských zdrojů.

Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku přijmou pozitivní opatření ke zlepšení parity mezi ženami a muži se zaměřením na řízení delegací EU.

Aby EU uspokojila rostoucí poptávku po odborných znalostech v oblasti genderové rovnosti, která byla rovněž zaznamenána v hodnocení v polovině období, bude nadále podporovat genderově citlivé vedení a vlastní odborné znalosti v genderových otázkách (zejména prostřednictvím školení a výměny osvědčených postupů) a bude usilovat o to, aby ambiciózní

¹⁰⁴ Belgie, Česko, Dánsko, Německo, Estonsko, Irsko, Řecko, Španělsko, Francie, Lotyšsko, Litva, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Finsko a Švédsko.

¹⁰⁵ Rada Evropy, Lidská práva a začleňování genderového hlediska ve společné bezpečnostní a obranné politice (SBOP) – první zpráva o pokroku, 8920/18, 16. května 2018, s. 6.

¹⁰⁶ [fact-sheet-diversity-inclusion-in-workplace-action-plan-2023-2024_en_0.pdf \(europa.eu\)](#)

agendě žen, míru a bezpečnosti a genderové rovnosti byly věnovány odpovídající zdroje a pozornost.

5. Závěry

Na základě pokroku, kterého již bylo dosaženo v klíčových oblastech politiky, EU obnovuje svůj závazek k zásadám a cílům akčního plánu GAP III, a to cestou politického a strategického dialogu, rozšířením opatření a financování genderové rovnosti a posílením vnitřních postupů a kapacit.

Synchronizace politiky s víceletým finančním rámcem se ukázala jako účinná a měla by pokračovat prodloužením doby trvání **akčního plánu GAP III do roku 2027 za účelem jeho sladění s víceletým finančním rámcem na období 2021–2027.**

Obnovený strategický závazek EU v oblasti genderové rovnosti bude i nadále vyžadovat **úzkou spolupráci s Evropským parlamentem, Radou, členskými státy, mezinárodními institucemi, partnerskými zeměmi, občanskou společností a soukromým sektorem.**

Tato spolupráce může přinést skutečnou změnu a posílit hlas a postavení mnoha žen a dívek, které se díky své odvaze a odhodlání staví do čela boje za demokracii a mírumilovnější, spravedlivější a udržitelnější budoucnost pro všechny.